

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ และ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้ประชาชนทั้งหมดในการวิจัย คือ อาสาสมัครสาธารณสุขของเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๑๒๐ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย หาค่าความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๑๗ มีอายุ ๔๑ – ๕๐ ปี จำนวน ๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓๓ มีการศึกษา ม.๔ - ม.๖ จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖๗ อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐ และใหญ่มีรายได้ระหว่าง ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖๗

๕.๑.๒ บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = ๓.๓๗$, $\sigma = ๐.๖๖๑$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านบทบาทการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และด้านการสุขภาพและการจัดการน้ำสะอาด อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการป้องกันโรค

ด้านการฟื้นฟูสภาพ ด้านการอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว และด้านการให้สุศึกษา
แจ้งข่าวการระบาดของโรค อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

๑. ด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการ
จัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก ($\mu = 3.75$, $\sigma = 0.896$)

๒. ด้านการป้องกันโรค บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพ
ของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน
กลาง ($\mu = 3.10$, $\sigma = 0.103$)

๓. ด้านการส่งเสริมสุขภาพ บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการ
สุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\mu = 3.40$, $\sigma = 0.852$)

๔. ด้านการฟื้นฟูสภาพ บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพ
ของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน
กลาง ($\mu = 3.33$, $\sigma = 0.914$)

๕. ด้านการอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว บทบาทหน้าที่ของ
อาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัด
นครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.34$, $\sigma = 0.825$)

๖. ด้านการให้สุศึกษาแจ้งข่าวการระบาดของโรค บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัคร
สาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.27$, $\sigma = 0.837$)

๗. ด้านการสุขภาพและการจัดหาสะอาด บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัคร
สาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.42$, $\sigma = 0.801$)

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการ
สุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วน
บุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่ง
สามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า ๙.๔๖ โดยมีนัยสำคัญที่คำนวณได้เท่ากับ
๐.๐๐๙ ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ = ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่า เพศของอาสาสมัคร
สาธารณสุขมีความสัมพันธ์ต่อบทบาทหน้าที่ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาล
เมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า ๒.๐๑๙ โดยมีนัยสำคัญที่คำนวณได้เท่ากับ ๐.๗๓๒ ซึ่งมีค่ามากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ = ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่า อายุของอาสาสมัครสาธารณสุขไม่มีความสัมพันธ์ต่อบทบาทหน้าที่ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า ๑๔.๕๔๘ โดยมีนัยสำคัญที่คำนวณได้เท่ากับ ๐.๐๖๙ ซึ่งมีค่ามากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ = ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่า การศึกษาของอาสาสมัครสาธารณสุขไม่มีความสัมพันธ์ต่อบทบาทหน้าที่ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า ๑๓.๑๒๗ โดยมีนัยสำคัญที่คำนวณได้เท่ากับ ๐.๐๑๑ ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ = ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่า อาชีพของอาสาสมัครสาธารณสุขมีความสัมพันธ์ต่อบทบาทหน้าที่ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า ๗.๖๔๔ โดยมีนัยสำคัญที่คำนวณได้เท่ากับ ๐.๒๖๕ ซึ่งมีค่ามากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ = ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่า รายได้ของอาสาสมัครสาธารณสุขไม่มีความสัมพันธ์ต่อบทบาทหน้าที่ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ สรุปปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริม

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ดังนี้

ปัญหา อุปสรรค ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

๑. ขาดความชำนาญด้านการใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์
๒. ศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขยังไม่ค่อยมีความรู้ด้านสาธารณสุขเท่าที่ควร
๓. ข้อมูลประชากรไม่เป็นปัจจุบัน
๔. อาสาสมัครสาธารณสุขมีภาระหน้าที่มาก ระบบการบริการขาดการบูรณาการ
๕. เครื่องมืออุปกรณ์มีมีเพียงพอต่อความต้องการของอาสาสมัครสาธารณสุข
๖. ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าที่ควรทำให้การดำเนินงานไม่มี

ประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

๑. ควรจัดอบรมให้ความรู้ด้านการใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์ และการปฐมพยาบาลเบื้องต้นอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง
๒. ปรับปรุงแก้ไขข้อมูลของประชาชนให้เป็นปัจจุบัน

๓. จัดอาสาสมัครสาธารณสุขมาช่วยงานพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยเพื่อเพิ่มความชำนาญการในด้านการสาธารณสุขเบื้องต้น
๔. จัดระบบการทำงานให้เหมาะสมกับความถนัดของแต่ละคน
๕. มีการสร้างขวัญและกำลังใจของอาสาสมัครสาธารณสุขในการปฏิบัติงาน เช่น มีการไปทัศนศึกษานอกพื้นที่
๖. จัดหาอุปกรณ์ทางการแพทย์ให้เพียงพอต่อความต้องการของอาสาสมัครสาธารณสุข

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มี ๗ ด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ การวิเคราะห์ บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = ๓.๓๗$, $\sigma = ๐.๖๖๑$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านบทบาทการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และด้านการสุขภาพและการจัดหาน้ำสะอาด อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการป้องกันโรค ด้านการฟื้นฟูสภาพ ด้านการอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว และด้านการให้สุขศึกษา แจ้งข่าวการระบาดของโรค อยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุนี พิพิธโสกลางค์ และนัธมน เฌิบแหลม** ได้ศึกษาเรื่อง สาธารณสุขมูลฐานชุมชนกับการพึ่งพาตนเองทางสุขภาพของประชาชนจังหวัดระยอง พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน คือสถานที่ตั้งของ ศสมช. การมีบทบาทในชุมชน การสนับสนุนของครอบครัวการรับรู้ของ ศสมช. และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ ทักษะในการให้บริการความรู้ในการปฏิบัติงานและการนิเทศของเจ้าหน้าที่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เฉลิมศรี สมะโน** ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสาร คือ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กับสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพค้าขาย^๒ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วาณีรัตน์ รุ่งเกียรติกุล** ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขตามการรับรู้ของตนเองและเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุขกับการ

^๑สุนี พิพิธโสกลางค์ และนัธมน เฌิบแหลม, “ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนกับการพึ่งพาตนเองทางสุขภาพของประชาชน จังหวัดระยอง”, *รายงานการวิจัย*, (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง), ๒๕๔๕.

^๒เฉลิมศรี สมะโน, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๔๖.

ปฏิบัติงานตามบทบาทในศูนย์สุขภาพชุมชนกรุงเทพมหานคร พบว่าระยะเวลาที่เคยปฏิบัติหน้าที่ อสม. และการเยี่ยมนิเทศจากเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุขมีความสัมพันธ์เชิงบวก อายุ รายได้ ประสพการณ์ที่เคยเป็นอาสาสมัครในงานพัฒนาชุมชน การยอมรับจากบุคคลในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของ อสม.^๑ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัตน์ อยู่ยอด ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน คือประสพการณ์การทำงานด้านพัฒนาชุมชน การได้รับการอบรมให้ความรู้ต่อเนื่อง การศึกษาดูงานด้านสาธารณสุขการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุข การยอมรับจากสังคม และการมีส่วนร่วมของชุมชน^๒

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

๑. ด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓๓.๗๕$, $\sigma = ๐.๘๙๖$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวานีรัตน์ รุ่งเกียรติกุล ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรร บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขตามการรับรู้ของตนเองและเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุขกับการปฏิบัติงานตามบทบาทในศูนย์สุขภาพชุมชนกรุงเทพมหานคร พบว่าระยะเวลาที่เคยปฏิบัติหน้าที่ อสม. และการเยี่ยมนิเทศจากเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุขมีความสัมพันธ์เชิงบวก อายุ รายได้ประสพการณ์ที่เคยเป็นอาสาสมัครในงานพัฒนาชุมชน การยอมรับจากบุคคลในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของ อสม.^๓ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัตน์ อยู่ยอด ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน คือประสพการณ์การทำงานด้านพัฒนาชุมชน การได้รับการอบรมให้ความรู้ต่อเนื่อง การศึกษาดูงานด้านสาธารณสุขการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุข การยอมรับจากสังคม และการมีส่วนร่วมของชุมชน^๔

๒. ด้านการป้องกันโรค บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน

^๑ วานีรัตน์ รุ่งเกียรติกุล, “ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยคัดสรร บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุข ตามการรับรู้ของตนเองและเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข กับ การปฏิบัติงานตามบทบาท ในศูนย์สุขภาพชุมชน กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๑.

^๒ สุรัตน์ อยู่ยอด, “ความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร”, *วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๕.

^๓ วานีรัตน์ รุ่งเกียรติกุล, “ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยคัดสรร บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุข ตามการรับรู้ของตนเองและเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข กับ การปฏิบัติงานตามบทบาท ในศูนย์สุขภาพชุมชน กรุงเทพมหานคร”.

^๔ สุรัตน์ อยู่ยอด, “ความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร”.

กลาง ($\mu = ๓.๑๐$, $\sigma = ๑.๑๐๓$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุนี พิพิธโกศลวงค์ และนัธมน เฌียบแหลม** ได้ศึกษาเรื่อง สาธารณสุขมูลฐานชุมชนกับการพึ่งพาตนเองทางสุขภาพของประชาชนจังหวัดระยอง พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน คือสถานที่ตั้งของ ศสมช. การมีบทบาทในชุมชน การสนับสนุนของครอบครัวการรับรู้ของ ศสมช. และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ ทักษะในการให้บริการความรู้ในการปฏิบัติงานและการนิเทศของเจ้าหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เฉลิมศรี สะมะโน** ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอบางช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสาร คือ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กับสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพค้าขาย^๗

๓. ด้านการส่งเสริมสุขภาพ บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๔๐$, $\sigma = ๐.๘๕๒$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วาณิรัตน์ รุ่งเกียรติกุล** ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรร บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขตามการรับรู้ของตนเองและเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุขกับการปฏิบัติงานตามบทบาทในศูนย์สุขภาพชุมชนกรุงเทพมหานคร พบว่าระยะเวลาที่เคยปฏิบัติหน้าที่ อสม. และการเยี่ยมนิเทศจากเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุขมีความสัมพันธ์เชิงบวก อายุ รายได้ประสบการณ์ที่เคยเป็นอาสาสมัครในงานพัฒนาชุมชน การยอมรับจากบุคคลในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของ อสม. ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุรัตน์ อยู่ยอด** ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน คือประสบการณ์การทำงานด้านพัฒนาชุมชน การได้รับการอบรมให้ความรู้ต่อเนื่อง การศึกษาดูงานด้านสาธารณสุขการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุข การยอมรับจากสังคม และการมีส่วนร่วมของชุมชน^๘

๔. ด้านการฟื้นฟูสภาพ บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = ๓.๓๓$, $\sigma = ๐.๙๑๔$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุนี พิพิธโกศลวงค์ และนัธมน เฌียบแหลม** ได้ศึกษาเรื่อง สาธารณสุขมูลฐานชุมชนกับการพึ่งพาตนเองทางสุขภาพของประชาชนจังหวัด

^๗ สุนี พิพิธโกศลวงค์ และนัธมน เฌียบแหลม, “ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน กับการพึ่งพาตนเองทางสุขภาพของประชาชน จังหวัดระยอง”, *รายงานการวิจัย*, (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง), ๒๕๕๕.

^๘ เฉลิมศรี สะมะโน, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอบางช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๕๖.

^๙ วาณิรัตน์ รุ่งเกียรติกุล, “ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยคัดสรร บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุข ตามการรับรู้ของตนเองและเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข กับการปฏิบัติงานตามบทบาท ในศูนย์สุขภาพชุมชนกรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๕๑.

^{๑๐} สุรัตน์ อยู่ยอด, “ความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร”, *วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๕๕.

ระยอง พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน คือสถานที่ตั้งของ ศสมช. การมีบทบาทในชุมชน การสนับสนุนของครอบครัวการรับรู้ของ ศสมช. และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ ทักษะในการให้บริการความรู้ในการปฏิบัติงานและการนิเทศของเจ้าหน้าที่^{๑๑} ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมศรี สะมะโน ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอบางช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสาร คือ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กับสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพค้าขาย^{๑๒}

๕. ด้านการอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = ๓.๓๔$, $\sigma = ๐.๘๒๕$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาณิรัตน์ รุ่งเกียรติกุล ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรร บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขตามการรับรู้ของตนเองและเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุขกับการปฏิบัติงานตามบทบาทในศูนย์สุขภาพชุมชนกรุงเทพมหานคร พบว่าระยะเวลาที่เคยปฏิบัติหน้าที่ อสม. และการเยี่ยมนิเทศจากเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุขมีความสัมพันธ์เชิงบวก อายุ รายได้ประสบการณ์ที่เคยเป็นอาสาสมัครในงานพัฒนาชุมชน การยอมรับจากบุคคลในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของ อสม.^{๑๓} ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัตน์ อยู่ยุด ได้ศึกษาเรื่องความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน คือประสบการณ์การทำงานด้านพัฒนาชุมชน การได้รับการอบรมให้ความรู้ต่อเนื่อง การศึกษาดูงานด้านสาธารณสุขการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุข การยอมรับจากสังคม และการมีส่วนร่วมของชุมชน^{๑๔}

๖. ด้านการให้สุขศึกษาแจ้งข่าวการระบาดของโรค บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = ๓.๒๗$, $\sigma = ๐.๘๓๗$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนี พิพิธโกศลวงศ์ และนัทธมน เญียบแหลม ได้ศึกษาเรื่อง สาธารณสุขมูลฐานชุมชนกับการพึ่งพาตนเองทางสุขภาพของประชาชนจังหวัดระยอง พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน คือสถานที่ตั้ง

^{๑๑} สุนี พิพิธโกศลวงศ์ และนัทธมน เญียบแหลม, “ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน กับการพึ่งตนเองทางสุขภาพของประชาชน จังหวัดระยอง”, รายงานการวิจัย, (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง), ๒๕๔๕.

^{๑๒} เฉลิมศรี สะมะโน, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอบางช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๔๖.

^{๑๓} วาณิรัตน์ รุ่งเกียรติกุล, “ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยคัดสรร บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุข ตามการรับรู้ของตนเองและเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข กับการปฏิบัติงานตามบทบาท ในศูนย์สุขภาพชุมชนกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๑.

^{๑๔} สุรัตน์ อยู่ยุด, “ความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร”, วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๕.

ของ ศสมช. การมีบทบาทในชุมชน การสนับสนุนของครอบครัวการรับรู้ของ ศสมช. และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ ทักษะในการให้บริการความรู้ในการปฏิบัติงานและการนิเทศของเจ้าหน้าที่^{๑๕} ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมศรี สะมะโน ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสาร คือ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กับสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ ค้าขาย^{๑๖}

๗. ด้านการสุขภาพและการจัดหาน้ำสะอาด บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๔๒$, $\sigma = ๐.๘๑๑$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวณิรัตน์ รุ่งเกียรติกุล ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรร บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขตามการรับรู้ของตนเองและเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุขกับการปฏิบัติงานตามบทบาทในศูนย์สุขภาพชุมชนกรุงเทพมหานคร พบว่าระยะเวลาที่เคยปฏิบัติหน้าที่ อสม. และการเยี่ยมนิเทศจากเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุขมีความสัมพันธ์เชิงบวก อายุ รายได้ประสบการณ์ที่เคยเป็นอาสาสมัครในงานพัฒนาชุมชน การยอมรับจากบุคคลในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอสม.^{๑๗} ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัตน์ อยู่ยอด ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน คือประสบการณ์การทำงานด้านพัฒนาชุมชน การได้รับการอบรมให้ความรู้ต่อเนื่อง การศึกษาดูงานด้านสาธารณสุขการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุข การยอมรับจากสังคม และการมีส่วนร่วมของชุมชน^{๑๘}

๕.๒.๒ การวิเคราะห์การเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองปลิง จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการทดสอบสมมติฐาน บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วน

^{๑๕} สุณี พิพิธโกลวงศ์ และนันทมน เญียบแหลม, “ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน กับการพึ่งตนเองทางสุขภาพของประชาชน จังหวัดระยอง”, รายงานการวิจัย, (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง), ๒๕๔๕.

^{๑๖} เฉลิมศรี สะมะโน, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๔๖.

^{๑๗} วณิรัตน์ รุ่งเกียรติกุล, “ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยคัดสรร บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุข ตามการรับรู้ของตนเองและเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข กับการปฏิบัติงานตามบทบาท ในศูนย์สุขภาพชุมชนกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๑.

^{๑๘} สุรัตน์ อยู่ยอด, “ความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร”, วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๕.

บุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เพื่อนำไปสู่การตอบสนองมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า ๙.๔๑๖ โดยมีนัยสำคัญที่คำนวณได้เท่ากับ ๐.๐๐๙ ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ = ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่า เพศของอาสาสมัครสาธารณสุขมีความสัมพันธ์ต่อบทบาทหน้าที่ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ยุคนธ์ ชุตติปัญญะบุตร** ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. ในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานมี ๒ ปัจจัยคือ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของ อสม. และแรงสนับสนุนทางสังคมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วน เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ วิธีการคัดเลือกมาเป็น อสม.และการนิเทศงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม.^{๑๙} ซึ่งสอดคล้องกับของ **จิรภา สุขสวัสดิ์** ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่ เพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ การเข้ามาเป็น อสม. อายุ รายได้ ระยะเวลาปฏิบัติงาน ปัจจัยจูงใจปัจจัยค้ำจุน^{๒๐} ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อารณ์ เกียรติขจรพันธุ์** ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในงานอาสาสมัครสาธารณสุข: กรณีศึกษา อาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลบางพระ จังหวัดชลบุรี พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในงานอาสาสมัครสาธารณสุข คือ อายุ ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข และการฝึกอบรมจากผลการศึกษางานวิจัยที่ใกล้เคียงกับหัวข้อในการศึกษาครั้งนี้ดังกล่าวมาแล้วนั้นชี้ให้เห็นว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุข ได้ดีเพียงใด ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่จะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยประกอบกัน อาทิเช่น เพศ อายุระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ระยะเวลาในการเป็น อสม. การคัดเลือกเข้าเป็น อสม. การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การมีส่วนร่วม เป็นต้น^{๒๑}

สมมติฐานที่ ๒ ค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า ๒.๐๑๙ โดยมีนัยสำคัญที่คำนวณได้เท่ากับ ๐.๑๖๒ ซึ่งมีค่ามากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ = ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่า อายุของอาสาสมัครสาธารณสุขไม่มีความสัมพันธ์ต่อบทบาทหน้าที่ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขต

^{๑๙}ยุคนธ์ ชุตติปัญญะบุตร, “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม.ในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง”, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๖.

^{๒๐}จิรภา สุขสวัสดิ์, “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๗.

^{๒๑}อารณ์ เกียรติขจรพันธุ์, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในงานอาสาสมัครสาธารณสุข: กรณีศึกษา อาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลบางพระ จังหวัดชลบุรี”, ปัญหาพิเศษวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๗.

เทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อาภรณ์ เกียรติขจรพันธ์** ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในงานอาสาสมัครสาธารณสุข: กรณีศึกษา อาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลบางพระ จังหวัดชลบุรี พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในงานอาสาสมัครสาธารณสุข คือ อายุ ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข และการฝึกอบรมจากผลการศึกษาวิจัยที่ใกล้เคียงกับหัวข้อในการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวมาแล้วนั้นชี้ให้เห็นว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุข ได้ดีเพียงใด ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่จะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยประกอบกัน อาทิเช่น เพศ อายุระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ระยะเวลาในการเป็น อสม. การคัดเลือกเข้าเป็น อสม. การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การมีส่วนร่วม เป็นต้น^{๒๒} ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เฉลิมศรี สมะโน** ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสาร คือ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กับสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพค้าขาย^{๒๓}

สมมติฐานที่ ๓ ค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า ๑๔.๕๔๘ โดยมีนัยสำคัญที่คำนวณได้เท่ากับ ๐.๐๖๙ ซึ่งมีค่ามากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ = ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่า การศึกษาของอาสาสมัครสาธารณสุขไม่มีความสัมพันธ์ต่อบทบาทหน้าที่ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ยุคนธ์ ชูติปัญญะบุตร** ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. ในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานมี ๒ ปัจจัยคือ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของ อสม. และแรงสนับสนุนทางสังคมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วน เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ วิธีการคัดเลือกมาเป็น อสม.และการนิเทศงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม.^{๒๔} ซึ่งสอดคล้องกับของ **จิรภา สุขสวัสดิ์** ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์

^{๒๒} อาภรณ์ เกียรติขจรพันธ์, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในงานอาสาสมัครสาธารณสุข: กรณีศึกษา อาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลบางพระ จังหวัดชลบุรี”, **ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๗.

^{๒๓} เฉลิมศรี สมะโน, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๔๖.

^{๒๔} ยุคนธ์ ชูติปัญญะบุตร, “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม.ในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง”, **วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๖.

กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่ เพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ การเข้ามาเป็น อสม. อายุ รายได้ ระยะเวลาปฏิบัติงาน ปัจจัยจิตใจปัจจัยคำจูน^{๒๕}

สมมติฐานที่ ๔ ค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า ๑๓.๑๒๗ โดยมีนัยสำคัญที่คำนวณได้เท่ากับ ๐.๐๑๑ ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ = ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่า อาชีพของอาสาสมัครสาธารณสุขมีความสัมพันธ์ต่อบทบาทหน้าที่ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อารณ เกียรติจรพันธ์** ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในงานอาสาสมัครสาธารณสุข: กรณีศึกษา อาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลบางพระ จังหวัดชลบุรี พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในงานอาสาสมัครสาธารณสุข คือ อายุ ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข และการฝึกอบรมจากผลการศึกษางานวิจัยที่ใกล้เคียงกับหัวข้อในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุข ได้ดีเพียงใด ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่จะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยประกอบกัน อาทิเช่น เพศ อายุระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ระยะเวลาในการเป็น อสม. การคัดเลือกเข้าเป็น อสม. การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การมีส่วนร่วม เป็นต้น^{๒๖} ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เฉลิมศรี สมะโน** ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสาร คือ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กับสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพคำขาย^{๒๗}

สมมติฐานที่ ๕ ค่า χ^2 ที่คำนวณได้มีค่า ๗.๖๔๔ โดยมีนัยสำคัญที่คำนวณได้เท่ากับ ๐.๒๖๕ ซึ่งมีค่ามากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ = ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่า รายได้ของอาสาสมัครสาธารณสุขไม่มีความสัมพันธ์ต่อบทบาทหน้าที่ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ยุคนร์ ชูติปัญญะบุตร** ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. ในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานมี ๒ ปัจจัยคือ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของ อสม. และแรงสนับสนุนทางสังคมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วน เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ วิธีการคัดเลือกมาเป็น อสม.และการนิเทศงานของ

^{๒๕} จีรภา สุขสวัสดิ์, “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๗.

^{๒๖} อารณ เกียรติจรพันธ์, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในงานอาสาสมัครสาธารณสุข: กรณีศึกษา อาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลบางพระ จังหวัดชลบุรี”, ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๗.

^{๒๗} เฉลิมศรี สมะโน, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๔๖.

เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม.^{๒๘} ซึ่งสอดคล้องกับของจิรภา สุขสวัสดิ์ ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่ เพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ การเข้ามาเป็น อสม. อายุ รายได้ ระยะเวลาปฏิบัติงาน ปัจจัยเชิงปัจจัยจำแนก^{๒๙}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

๑. อาสาสมัครสาธารณสุขควรสามารถสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพอนามัยและชุมชน
๒. อาสาสมัครสาธารณสุขควรสามารถสร้างและบริหารเครือข่ายในการดำเนินงานสร้างสุขภาพแบบหุ้นส่วน
๓. อาสาสมัครสาธารณสุขควรสามารถรณรงค์ขับเคลื่อนชุมชนและสังคมให้ตื่นตัวและรับผิดชอบต่อตนเอง ชุมชน และสภาวะแวดล้อม
๔. อาสาสมัครสาธารณสุขควรสามารถเตรียมและริเริ่มมาตรการทางสังคมใหม่ๆ ที่จะมีผลต่อการขจัดและลดปัญหาทางสุขภาพ
๕. อาสาสมัครสาธารณสุขควรสามารถสร้างจิตสำนึกประชาชนในการเฝ้าระวังดูแลสุขภาพ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. อาสาสมัครสาธารณสุขเป็นผู้สื่อข่าวสารสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชนในหมู่บ้าน นัดหมายเพื่อนบ้านมารับบริการสาธารณสุข แจ้งข่าวสารสาธารณสุข เช่น การเกิดโรคติดต่อที่สำคัญ หรือโรคระบาดในท้องถิ่น ตลอดจนข่าวความเคลื่อนไหวในกิจกรรมสาธารณสุข รับข่าวสารสาธารณสุขแล้ว แจ้งให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในท้องถิ่นทราบอย่างรีบด่วนในเรื่องสำคัญ เช่น เรื่องโรคระบาดหรือโรคติดต่อต่าง ๆ รับข่าวสารแล้ว จดบันทึกไว้ในสมุดบันทึกผลการปฏิบัติงานของอสม.

^{๒๘} ยุคนธ์ ชูติปัญญะบุตร, “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม.ในเขตอำเภอแก่ง จังหวัดระยอง”, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๖.

^{๒๙} จิรภา สุขสวัสดิ์, “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๗.

๒. อาสาสมัครสาธารณสุขต้องเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน เช่น เฝ้าระวังปัญหาโภชนาการโดยการชั่งน้ำหนักเด็กและร่วมแก้ไขปัญหาเด็กขาดสารอาหารและขาดธาตุไอโอดีน เฝ้าระวังด้านอนามัยแม่และเด็ก โดยการติดตามหญิงมีครรภ์ให้มาฝากท้องและตรวจครรภ์ตามกำหนด เฝ้าระวังด้านสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค โดยการติดตามให้มารดานำเด็กไปรับวัคซีนตามกำหนด และเฝ้าระวังเรื่องโรคติดต่อประจำถิ่น โดยการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย เป็นต้น

๓. อาสาสมัครสาธารณสุขต้องเป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน โดยใช้งบประมาณหมวดอุดหนุนทั่วไปที่ได้รับจากกระทรวงสาธารณสุข หรือจากแหล่งอื่น ๆ

๔. อาสาสมัครสาธารณสุขต้องเป็นแกนนำในการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนางานสาธารณสุขของชุมชน และพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้กระบวนการ จปฐ. (ความจำเป็นพื้นฐาน) และรวมกลุ่มในการพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ

๕. อาสาสมัครสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน ต้องเป็นแกนนำในการประสานงานกับกลุ่มผู้นำชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กระตุ้นให้มีการวางแผนและดำเนินงานเพื่อพัฒนางานสาธารณสุขของหมู่บ้าน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชน

๒. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชน

๓. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข